

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž-600/1999-9

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda mr. Branka Zmajevića, kao predsjednika vijeća, te Neve Šibl, Ane Garačić, Milana Gudelja i Zlate Lipnjak-Bosanac, kao članova vijeća i tajnice u vijeću Ileana Vinja, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. G. V. i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH, odlučujući o žalbama optuženika podnesenim protiv presude Županijskog suda u Osijeku od 27. svibnja 1999. godine, broj K-73/94-257, u sjednici održanoj 24. studenoga 1999. godine, u nazočnosti odvjetnika S. B., J. G. i mr. D. M., branitelja optuženika, te zamjenika državnog odvjetnika Republike Hrvatske Tomislava Dujmića,

riješio je:

Prihvaćaju se žalbe optuženih G.V., Ž.K., P.K., V.H. i M.S., a u povodu tih žalbi i po službenoj dužnosti, ukida se presuda prvostupanjskog suda i predmet vraća tome sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Pobijanom presudom temeljem čl. 397. st. 3. ZKP, presuda Županijskog suda u Osijeku od 25. svibnja 1995. godine broj K-73/94 potvrđena presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 14. veljače 1996. godine broj Kž-534/95 djelomično je stavljena izvan snage prema opt. G.V. u dijelu u kojem je odlučeno o kazni, te je opt. G.V. osuđen na kaznu zatvora u trajanju od osam godina, u koju mu je po čl. 45. OKZRH uračunato vrijeme provedeno na izdržavanju kazne i u pritvoru od 18. kolovoza 1996. godine, pa nadalje.

U ostalom dijelu prema opt. G.V., a u cijelosti prema optuženim Ž.K., P.K., V.H. i M.S. navedena presuda ostavljena je na snazi.

Protiv te presude optuženici G.V., Ž.K., P.K., V.H. i M.S. izjavili su žalbu po branitelju S.B., odvjetniku iz Z., a žale se i putem branitelja J.G., odvjetnika iz O., svi osim opt. P.K., koji je podnio još i žalbe izjavljene po braniteljima P.M., odvjetniku iz V., i mr. D.M., odvjetniku iz O. U žalbama se ističe osnov bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni te se predlaže, da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i to pred potpuno izmijenjenim vijećem, a podredno preinači na način da se optuženike oslobodi od optužbe ili da im se izreknu blaže kazne.

Odgovor na žalbe nije podnesen.

Zamjenik državnog odvjetnika Republike Hrvatske nakon razgledavanja vratio je spis i predložio, da se žalbe optuženika kao neosnovane odbiju.

Na zahtjev istaknut u žalbama optuženika u smislu čl. 374. st. 1. ZKP/97 o sjednici vijeća uredno su obaviješteni optuženici i njihovi branitelji, time da se na temelju čl. 374. st. 2. ZKP nije našlo da bi na sjednici bila svrsishodna nazočnost optuženika koji su u pritvoru i imaju branitelje. Pristupili su sjednici odvjetnici S.B., J.G. i mr.sc. D.M., te zamjenik državnog odvjetnika Republike Hrvatske.

Žalbe optuženika su osnovane.

Ispitujući pobijanu presudu u okviru žalbenih osnova, a i po službenoj dužnosti u smislu čl. 366. st. 1. ZKP/93 ovaj sud drugog stupnja je našao da je ostvareno više apsolutno bitnih postupovnih povreda odredaba kaznenog postupka, a zbog čega je pobijanu presudu valjalo ukinuti.

U pravu su optuženici kad ističu da je izreka pobijane presude nerazumljiva i proturječna obrazloženju u kojem su izostali i razlozi o odlučnim činjenicama.

Naime, kao prvo nije jasno što se optuženicima stavlja na teret, da li činjenični opis djela iz izreke presude od 25. svibnja 1995. godine broj K-73/94 koju je sud ostavio na snazi ili iz izmijenjenog optužnog akta po državnom odvjetniku od 26. travnja 1999. godine (list spisa 1044) pogotovo nije jasno što se pobijanom presudom inkriminira opt. G.V., s obzirom da je u odnosu na njega presuda prvostupanjskog suda izrečena 25. studenog 1996. godine broj K-83/96 ukinuta presudom Vrhovnog suda od 21. svibnja 1997. godine broj Kž-52/97-4 i predmet vraćen na ponovni postupak u kojem je sud bio dužan odlučiti o krivnji optuženika, odnosno proglasiti ga krivim, osloboditi ga od optužbe ili optužbu odbiti, a nikako nije mogao ostaviti ukinutu presudu na snazi bilo u cijelosti ili djelomično i na taj način ne riješiti predmet optužbe, a zbog čega je ostvario apsolutno bitnu povredu iz čl. 354. st. 1. toč. 7. ZKP/93.

S druge strane u ponovljenom postupku kad je pobijanom presudom sud prvog stupnja ostavio na snazi svoju presudu od 25. svibnja 1995. godine broj K-73/94 istovremeno je ostala na snazi i njena izreka u kojoj se optuženicima činjenično stavlja na teret da su oni inkriminirano djelo ratnog zločina počinili kao članovi tzv. Teritorijalne obrane, oružane postrojbe pridružene JNA i četničkim paravojnim formacijama, pucajući po civilnom stanovništvu bez izbora vojnih ciljeva, dakle, da su kazneno djelo ratnog zločina iz čl. 120. st. 1. OKZRH izvršili kao neposredni počinitelji.

Međutim, u razlozima obrazloženja pobijane presude navodi se (str. 23 zadnji pasos) "krivnja i odgovornost opt. Ž.K. i P.K., temelji se na njihovom članstvu i aktivnosti u štabu Teritorijalne obrane kao najvišeg zapovjednog vojnog i civilnog tijela na okupiranom području...", da bi sud prvog stupnja zaključio "... Imajući u vidu funkciju štaba TO, a uz to i podatke iz iskaza balističkog vještaka, nema dvojbe da su opt. Ž.K. i P.K. sudjelovali u odabiru mjesta i ciljeva po kojima se puca iz topničkih (artiljerijskih) oružja."

Dakle, krivnja navedenih optuženika za inkriminirano im kazneno djelo prema razlozima obrazloženja pobijane presude se izvodi iz njihove zapovjedne funkcije u štabu TO

zbog čega su stavljeni u domenu naredbodavaca, dok se u izreci presude koja je ostala na snazi, kako je već rečeno, ovi optuženici se tretiraju kao neposredni izvršitelji, zbog čega su razlozi obrazloženja proturječni s izrekom, a budući da se radi o odlučnim činjenicama to je počinjena apsolutno bitna postupovna povreda iz čl. 354. st. 1. toč. 11. ZKP.

Osim toga, nije jasno na temelju kojih dokaza je sud utvrdio da su opt. Ž.K. i opt. P.K. djelovali kao zapovjednici vojnih akcija i utvrđivali koje će ciljeve artiljerija gađati jer niti jedan dokaz ne ukazuje na opisanu kriminalnu djelatnost ovih optuženika, pa su takvi razlozi samo puke tvrdnje bez osnova u provedenom postupku i kao takvi neprihvatljivi, to tim više što su proturječni stanju spisa naročito sadržaju zapisnika o iskazu balističkog vještaka, a sa čime je također počinjena bitna postupovna povreda iz čl. 354. st. 1. toč. 11. ZKP.

S tim u svezi valja reći da su u pravu žalitelji kad ističu kako sud nije naveo razloge o odlučnoj činjenici, subjektivnom odnosu optuženika prema inkriminiranom im djelu. Naime, u izreci presude koja je ostala na snazi optuženicima se inkriminira direktni umišljaj, jer da su kriminalne radnje vršili sa ciljem da se stanovništvo usmrti, ozljedi i zastraši, a objekti oštete i unište u više mjesta.

Dolus directus je svijesno i voljno ostvarenje kaznenog djela i svaka okolnost iz bića toga djela mora biti obuhvaćena sviješću počinitelja s tim da on hoće njegovo počinjenje.

U konkretnom slučaju optuženicima se stavlja na teret da su s privremeno okupiranog teritorija iz više mjesta i to: A., E., K., M. i Šo. za trajanja oružane agresije na Republiku Hrvatsku pucali po mjestima Đ., K., K. itd., gdje su nastupile posljedice opisane u izreci koje su zaista i objektivno utvrđene.

Međutim, sud u svojim razlozima nije obrazložio, a s obzirom da su optuženici djelovali samo iz Š., da li je njihovim umišljajem bila obuhvaćena kriminalna djelatnost počinjena napadom artiljerijskog oružja iz pravca ostalih okupiranih mjesta navedenih u izreci. Naime, ne može se akceptirati zaključak suda prvog stupnja kako nije nužno utvrđivati da su optuženici "pucali na svakom opisanom mjestu, iz svakog artiljerijskog oružja, niti da su zapovijedali (naređivali) sve inkriminirane aktivnosti." Jer da "u poduzetoj oružanoj akciji prema Republici Hrvatskoj svaka je struktura oružanih snaga agresora poduzela dio aktivnosti, prema planu i dogovoru, radi ostvarenja zločinačkog cilja".

Ovakovi razlozi obrazloženja pobijane presude, kako opravdano navode žalitelji, ukazuju na kolektivnu odgovornost za ratni zločin a priori svih sudionika oružane pobune Srbi za sve zločine koji su tijekom agresije počinjeni.

Iako su optuženici tretirani kao supočinitelji oni mogu biti proglašeni krivim samo na temelju osobne kaznene odgovornosti u granicama svog umišljaja i sud prvog stupnja je bio dužan navesti razloge za svakog optuženika o sadržaju njegovog umišljaja iza kojeg mora stajati odgovarajući objektivni materijalni supstrat u vidu bitnog doprinosa počinitelja kaznenog djela.

Budući da pobijana presuda nema razloge o toj odlučnoj činjenici ostvarena je također bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 354. st. 1. toč. 11. ZKP.

Ostali prigovori s osnova bitne postupovne povrede predstavljaju u stvari prigovore

pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, pa su za sada bespredmetni.

Naime, kako su počinjene apsolutno bitne postupovne povrede pobijanu presudu nije bilo moguće ispitati u meritumu, jer je pretpostavka da zbog manjkavosti u postupku ona nije pravilna, pa prema tome ni podobna za ispitivanje u suštini.

Ovdje još treba dodati da nisu u pravu žitelji da je prema odredbi čl. 501. st. 2. ZKP/97 u ovom obnovljenom postupku valjalo primjeniti odredbe novog ZKP/97. Ovo zato jer rješenjem od 31. kolovoza 1998. godine broj Kv-361/97 o dopuštanju ponavljanja kaznenog postupka presuda broj K-74/95 nije ukinuta nego je stavljena samo izvan snage, dok u odnosu na opt. G.V. do ukidanja presude K-83/96 od 25. studenog 1996. godine došlo je prije stupanja na snagu novog ZKP/97, rješenjem Vrhovnog suda od 21. svibnja 1997. godine broj K-52/97.

Zbog počinjenih apsolutno bitnih postupovnih povreda valjalo je pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U ponovljenom postupku sud će otkloniti nedostatke na koje mu je ukazano ovim drugostupanjskim rješenjem, utvrdi pravno relevantno činjenično stanje na kojem će temeljiti novu odluku u kojoj će pravilno odlučiti o činima i opsegu krivnje optuženika u okviru štetnih posljedica koje su nastupile njihovim djelovanjem te pri tome u ponovljenom postupku kojeg će provesti po odredbama novog ZKP/97 voditi računa da ne povrijedi načelo reformatio sud vezan zabranom reformacije in peius u svezi odredbe iz čl. 381. ZKP.

Radi izloženog valjalo je odlučiti kao u izreci ovog drugostupanjskog rješenja, a temeljem čl. 388. st. 1. ZKP/97.

U Zagrebu, 24. studenog 1999. godine

Zapisničar:
Ileana Vinja, v.r.

Predsjednik vijeća:
mr. Branko Zmajević, v.r.